А. Кодинец, д-р юрид. наук, доц.
Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Киев, Украина

ИНФОРМАЦИЯ И ПРАВО ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ СОБСТВЕННОСТИ: ОТДЕЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ СООТНОШЕНИЯ В УСЛОВИЯХ ФОРМИРОВАНИЯ ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЩЕСТВА

Статья посвящена рассмотрению теоретических аспектов соотношения информации и объектов права интеллектуальной собственности; определению информации как объекта гражданских прав; рассмотрению методологии гражданско-правовой регламентации отношений в информационной сфере. В статье с позиции юридической доктрины анализируются особенности информации, обосновывается концепция гражданско-правового регулирования информационных отношений в законодательстве Украины, определяются тенденции и перспективы правового регулирования в информационном обществе.

Ключевые слова: информация, информационные отношения, результат интеллектуальной деятельности, интеллектуальная собственность, творчество.

A. Kodynets, Doctor of Sciences (Law), Associate Professor
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ykraine

THE RIGHT TO INFORMATION AND THE RIGHT OF INTELLECTUAL PROPERTY: SOME ASPECTS OF CORRELATION IN THE CONDITIONS OF INFORMATION SOCIETY

The article deals with the theoretical aspects of the correlation between information and objects of intellectual property law; the definition of information as an object of civil rights; consideration of the methodology of civil regulation of relations in the information sphere. This article from the perspective of legal doctrine examines the features of the information, the concept of civil legal regulation of information relations at the present stage of development of legislation of Ukraine, trends and prospects of legal regulation in the information society.

The information is related to intellectual activity and may have any form of external display that is suitable for perception by a person directly or through technical means. As a result of intellectual activity information can exist as an independent object, and in the form of the results of creativity, which are protected by the system of intellectual property rights. The concept of information as a result of intellectual activity can be extrapolated to informational relations of private law, the system of regulation of which is only formed in domestic legislation.

In modern conditions of the formation and development of the information society, we observe a contradiction between the intellectual property rights system and the person's information capabilities as the rights of free collection, storage, dissemination and use of information. In the conditions of the information society, the development of scientific and technological activities, the monopoly right of a subject of intellectual property requires significant restrictions both in time and in spatial dimensions.

Key words: information, information relations, the result of intellectual activity, intellectual property, creativity, information legislation.

УДК 347.937

Т. Коротенко, здобувач
Київський університет права НАН України, Київ, Україна,
помічник судді Оболонського районного суду м. Києва

МІЖНАРОДНА СУДОВА ДОПОМОГА В КОНТЕКСТІ НОВОЇ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ ПРОВАДЖЕНЬ ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА

З'ясовано доцільність здійснювати розгляд цивільних справ, у яких необхідним є звернення судовим дорученням за правовою допомогою до компетентних органів іноземних держав у порядку загального позовного провадження. Результати: надання правової допомоги у вигляді направлення судового доручення значно ускладнює розгляд справи судом. По-перше, це призводить до збільшення строків розгляду справи, по-друге, може привести до зупинення провадження по справі. Розгляд цивільних справ з іноземним елементом ускладнює провадження, потребує більше часу й додаткових процедур, які забезпечують ефективний розгляд і вирішення справи судом.

Ключові слова: спрощене позовне провадження; малозначні справи; загальне позовне провадження; цивільні справи, ускладнені іноземним елементом; іноземний суд; компетентний орган іноземної держави.

Вступ. Актуальність проблеми зумовлена реформуванням вітчизняного цивільного процесуального законодавства. В умовах інтеграції України до ЄС потрібно наблизитися до європейських стандартів розгляду і вирішення цивільних справ з метою забезпечення захисту прав.

Зближення українського законодавства з європейським передбачено у Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 рр.[1] (далі – Стратегія), відповідно до якої було підготовлено низку законопроектів. Перш за все, *Законом "Про судоустрій і статус суддів" № 1402-VIII від 02 червня 2016 р.* [2] було реформовано судову систему України, визначено три ланки судової влади – місцеві суди, апеляційні суди та Верховний Суд України.

Другим важливим кроком стала зміна процесуального законодавства, який реалізовано в Законі про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів [3].

Метою зміни процесуального законодавства є нормативне врегулювання процесуальних механізмів, які мають забезпечити ефективний, справедливий, неупереджений та своєчасний захист прав і свобод особи в суді. Але його детальний аналіз дозволяє виявити вкрай важливі питання, що залишилися поза увагою законотворців. Зокрема, важливе значення в умовах запровадження безвізового режиму та зони вільної торгівлі з ЄС має удосконалення порядку вручення судових документів та здійснення окремих процесуальних дій на території іноземних держав-членів ЄС.

Цивільне судочинство забезпечує розгляд і вирішення справ судом, задля чого встановлений порядок здійснення конкретних процесуальних дій. Так, порядок звернення із судовими дорученнями про вручення судових документів та допит встановлений у міжнародних договорах та конвенціях, а також в ЦПК України та в Інструкції про порядок виконання міжнародних договорів з питань надання правової допомоги в цивільних справах щодо вручення документів, отримання доказів та визнання і виконання судових рішень, затвердженої спільним наказом Міністерства юстиції України та Державної судової адміністрації України № 1092/54 від 27 червня 2008 р.

© Коротенко Т., 2018

Метою дослідження є з'ясування доцільності здійснювати розгляд цивільних справ, в яких необхідним є звернення судовим дорученням за правовою допомогою до компетентних органів іноземних держав, у порядку загального позовного провадження.

Виклад основного матеріалу. ***Диференціація проваджень цивільного судочинства.*** Однією з новел цивільного судочинства є диференціація позовного провадження, зокрема, загального і спрощеного позовного порядку розгляду цивільних справ. Зміни до Цивільного процесуального кодексу України передбачають, що цивільне судочинство здійснюється у порядку наказного провадження, позовного провадження (загального або спрощеного) та окремого провадження. Спрощене позовне провадження призначене для розгляду: малозначних справ; справ, що виникають з трудових відносин; справ про надання судом дозволу на тимчасовий виїзд дитини за межі України тому з батьків, хто проживає окремо від дитини, у якого відсутня заборгованість зі сплати аліментів та якому відмовлено другим із батьків у наданні нотаріально посвідченої згоди на такий виїзд; справ незначної складності та інших справ, для яких пріоритетним є швидке вирішення справи. Загальне позовне провадження призначене для розгляду справ, які через складність або інші обставини недоцільно розглядати у спрощеному позовному провадженні.

Разом з тим, малозначними справами є: справи, у яких ціна позову не перевищує ста розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб; справи незначної складності, визнані судом малозначними, крім справ, які підлягають розгляду лише за правилами загального позовного провадження, та справ, ціна позову в яких перевищує п'ятсот розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб.

Однією із особливостей розгляду справ у спрощеному позовному провадженні є те, що суд розглядає справи у порядку спрощеного позовного провадження протягом розумного строку, але не більше шістдесяти днів із дня відкриття провадження у справі.

Також до особливостей розгляду справ у спрощеному позовному провадженні відносяться, зокрема: розгляд справи по суті в порядку спрощеного провадження починається з відкриття першого судового засідання або через тридцять днів з дня відкриття провадження у справі, якщо судове засідання не проводиться; підготовче засідання при розгляді справи в порядку спрощеного провадження не проводиться; перше судове засідання у справі проводиться не пізніше тридцяти днів із дня відкриття провадження у справі; судові дебати не проводяться (ст. 279 ЦПК України).

Ткачук О. С. вважає, що спростити цивільне судочинство означає зробити його будову простішою, звільнити процесуальну форму від зайвих та ускладнених елементів, полегшити розгляд справи, зробити його більш доступним [4; С. 185]. Але що саме вважати зайвим в порядку розгляду справ, який спрямований на забезпечення гарантій для всіх учасників процесу з метою їх вирішення та захисту порушених прав та інтересів осіб?

Відповідно до чинного ЦПК у спрощеному позовному провадженні обов'язкове представництво адвокатом учасників справи відсутнє (ч. 2 ст. 60 ЦПК України). Також, як вбачається з положень ст. 279 ЦПК України розгляд справи у порядку спрощеного позовного провадження може відбуватися без повідомлення сторін.

Відповідно до ч. 4 ст. 274 ЦПК України в порядку спрощеного позовного провадження не можуть бути розглянуті справи у спорах: що виникають із сімейних відносин, крім спорів про стягнення аліментів та поділ майна подружжя; щодо спадкування; щодо приватизації державного житлового фонду; щодо визнання необґрунтованими активів та їх витребування відповідно до глави 12 цього розділу; у яких ціна позову перевищує п'ятсот розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб; інші вимоги, об'єднані з вимогами у спорах, указаних у пунктах 1–5 цієї частини.

Отже, із викладеного можна зробити висновок, що завданням спрощеного позовного провадження є розгляд окремих категорій цивільних справ, установлених законом або віднесених до таких судом, у прискорений спосіб, без обов'язкового представництва адвокатом та за можливості без повідомлення сторін за наявними у справі матеріалами.

Запровадження спрощеного позовного провадження є позитивним кроком, що відповідає загальносвітовим тенденціям регламентації спрощених проваджень та процедур.

Особливостями розгляду цивільних справ у порядку загального позовного провадження є: проведення підготовчого провадження, яке має бути проведене протягом шістдесяти днів з дня відкриття провадження у справі; у виняткових випадках для належної підготовки справи для розгляду по суті цей строк може бути продовжений не більше ніж на тридцять днів за клопотанням однієї із сторін або з ініціативи суду; підготовче провадження включає в себе, зокрема, проведення підготовчого засідання у строк не пізніше ніж через тридцять днів із дня відкриття провадження; розгляд справи по суті має бути розпочатий не пізніше ніж через шістдесят днів із дня відкриття провадження, а у випадку продовження строку підготовчого провадження – не пізніше наступного дня з дня закінчення такого строку; суд розглядає справу по суті протягом тридцяти днів із дня початку розгляду справи по суті (ст. 189, 196, 210 ЦПК України).

Отже, можна з упевненістю зробити висновки про те, що строки розгляду справ у порядку спрощеного позовного провадження значно скорочені порівняно з розглядом справ у порядку загального позовного провадження.

Нормативне-правове регулювання відносин, пов'язаних зі зверненням із судовим дорученням. Цивільне судочинство забезпечує розгляд і вирішення справ судом, задля чого встановлений порядок здійснення конкретних процесуальних дій. Так, порядок звернення із судовими дорученнями про вручення судових документів та допит встановлений у міжнародних договорах та конвенціях, а також у ЦПК України та в Інструкції про порядок виконання міжнародних договорів з питань надання правової допомоги в цивільних справах щодо вручення документів, отримання доказів та визнання і виконання судових рішень, затвердженої спільним наказом Міністерства юстиції України та Державної судової адміністрації України № 1092/54 від 27 червня 2008 р. (далі – Інструкція).

Україна ратифікувала і застосовує положення Конвенції про вручення за кордоном судових та позасудових документів 1965 р. (далі – Конвенція 1965 р.), Конвенція про отримання за кордоном доказів у цивільних або комерційних справах 1970 р., які замінили відповідні положення Конвенції з питань цивільного процесу 1954 р. Виявом та логічним завершенням цього процесу мала бути конвенція, що, в свою чергу, повинна була замінити відповідні положення Конвенції 1954 р., викладені у главах із III по VI цієї конвенції, що й було зроблено шляхом прийняття у 1980 р. Конференцією Конвенції про міжнародний доступ до правосуддя.

Водночас, слід відмітити, що не всі держави-члени ЄС є учасниками зазначених конвенцій (наприклад, Австрія та Велика Британія не підписали Конвенцію 1965 р.) [5], отже, механізм урегулювання відносин,

пов'язаних зі співробітництвом в сфері виконання судових доручень між Україною та цими країнами вимагає удосконалення.

В Європейському Союзі з 2007 р. діє Регламент (ЕС) № 1393/2007, яким запроваджено правила, що застосовуються в цивільних і комерційних справах, які врегульовують порядок передачі судового або позасудового документу від однієї держави-члена до іншої для подальшого вручення. У сфері отримання доказів діє Регламент Ради (ЕС) № 1206/2001 від 28 травня 2001 р. про співробітництво між судами держав-членів в передачі доказів у цивільних або комерційних справах [6], яким істотно спрощено порядок отримання доказів в іншій державі-члені ЄС у цивільних і комерційних справах.

Отже, для ефективного нормативно-правового регулювання відносин, пов'язаних зі зверненням з судовим дорученням до компетентних органів держав-членів ЄС у цивільному процесі України не передбачено особливого порядку. Відсутність такого порядку стане на заваді розбудови спільного правового простору між Україною та ЄС, оскільки це може призвести до порушень прав осіб, що звертаються за захистом своїх прав до суду, затягування строків розгляду цивільних справ, ухвалення незаконних рішень та скасування їх вищими інстанціями.

Відповідно до діючого Цивільного процесуального кодексу України розгляд цивільних справ, що ускладнені іноземним елементом, може проводитися як у порядку спрощеного позовного провадження, так і в порядку загального позовного провадження, залежно від їх характеру чи складності. Однак, ураховуючи ряд процесуальних дій, які суд має вчинити у зв'язку з необхідністю звернення за правовою допомогою до компетентних органів іноземних держав, на нашу думку, така законодавча позиція не є однозначною з огляду на наступне.

Судова практика. Судове доручення про надання правової допомоги оформлюється українською мовою, до судового доручення додається засвідчений переклад офіційною мовою відповідної держави, якщо інше не встановлено міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України (ч. 3 ст. 499 ЦПК України). Вирішуючи питання про відкриття провадження у справі суд, виявивши, що є необхідність у врученні документів, отриманні доказів, проведенні окремих процесуальних дій на території іншої держави, та у подальшому буде звертатися з відповідним судовим дорученням до іноземного суду або іншого компетентного органу іноземної держави, своєю ухвалою зобов'язує позивача надати засвідчений переклад позовної заяви та копій документів, які додані до позовної заяви офіційною мовою відповідної держави.

Відповідно до Конвенції про вручення за кордоном судових та позасудових документів у цивільних або комерційних справах від 15 листопада 1965 року, учасниками якої є Україна та Федеративна Республіка Німеччина, установлено спеціальний порядок оформлення та вручення судових та позасудових документів. Відповідно до ч. 1 ст. 7 зазначеної Конвенції типові умови формуляра, доданого до цієї Конвенції, в усіх випадках обов'язково мають бути складені французькою або англійською мовами. При цьому, вони можуть бути складені офіційною мовою або однією з офіційних мов запитуючої Держави.

Так, ухвалою Шевченківського районного суду міста Києва у справі № 761/24404/18 від 06.07.2018 позовну заяву про визнання заповіту недійсним залишено без руху у зв'язку з тим, що позивачем не здійснено та не надано суду завіреного належним чином перекладу на відповідну мову копії позовної заяви разом із додатками для відповідача, який проживає у Федеративній Республіці Німеччина, як цього вимагають положення Конвенції про вручення за кордоном судових та позасудових документів у цивільних або комерційних справах від 15 листопада 1965 року та надано позивачу строк для усунення недоліків, а саме позивачу необхідно було привести позовну заяву у відповідність до наведених положень процесуального закону та надати суду копію виправленої позовної заяви з наданим перекладом для направлення відповідачу по справі, який є іноземним суб'єктом [7].

Відповідно до п. 2.3 Інструкції доручення та документи, що до нього додаються, складаються мовою, передбаченою відповідним міжнародним договором України. Якщо доручення чи документи, що до нього додаються, складено українською мовою, слід додавати завірений переклад на мову запитуваної держави або на іншу мову, передбачену міжнародним договором України. Документи, що підлягають врученню згідно з дорученням суду України, складаються мовою запитуваної держави чи іншою мовою, передбаченою міжнародним договором України, або супроводжуються завіреним перекладом на таку мову. У відповідних випадках документи, що підлягають врученню, можуть бути складені або перекладені на ту мову, яку, як є підстави вважати, розуміє особа, якій необхідно вручити документи. Це окремо визначається судом України у дорученні. Витрати, пов'язані із залученням перекладача, сплачуються у порядку, передбаченому ЦПК України. Переклад здійснюється фахівцем, запрошеним до відповідного суду України згідно із статтею 75 Цивільного процесуального кодексу України, або засвідчується уповноваженим перекладачем, або нотаріально.

При вирішенні питання про відкриття провадження у справі № 755/1242/18 Дніпровським районним судом міста Києва встановлено, що рішення суду може вплинути на права та обов'язки осіб, що не є стороною у справі, зокрема Литовського закритого акціонерного товариства "Skanios konstrukcijos", у зв'язку з чим вважає за необхідне залучити зазначену вище особу до участі у справі як третю особу, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмету спору на стороні позивача, що передбачено положеннями ст. 53 ЦПК України. Ухвалою суду від 13.04.2018 постановлено залучити до участі у справі як третю особу, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмету спору на стороні позивача, Литовське закрите акціонерне товариство "Skanios konstrukcijos" (код підприємства 304142701, адреса: Держава Литва, м. Вільнюс, вул. Аріітекту 56-101) [8]. Разом із тим, відповідно до ухвали Дніпровського районного суду міста Києва від 21 червня 2018 року в справі № 755/1242/18 суд, на стадії підготовчого засідання розглянув питання про надсилання і вручення судових документів та звернення суду з судовим дорученням для надання правової допомоги, постановив зобов'язати відповідача у строк до 26.06.2018 здійснити у порядку, встановленому чинним законодавством, офіційний переклад на російську мову судового доручення Дніпровського районного суд м. Києва щодо вручення виклику до суду та судового доручення Дніпровського районного суд м. Києва про надання правової допомоги; підготовче засідання призначити на 05 грудня 2018 року о 12 год 00 хв у залі судових засідань № 1 Дніпровського районного суду м. Києва за адресою: м. Київ, вул. І. Сергієнка, 3; у підготовче засідання викликати учасників справи; провадження у цивільній справі до виконання ухвали – зупинити [9].

Так, Солом'янський районний суд міста Києва своєю ухвалою від 05 червня 2018 року зупинив провадження у справі № 760/24615/17 про стягнення аліментів, що

розглядалось у порядку спрощеного позовного провадження, з огляду на наступне. 13.11.2017 позивач звернулася в суд з позовом до відповідача про стягнення аліментів. Ухвалою судді Солом'янського районного суду м. Києва від 12.01.2018, після усунення недоліків, зазначених в ухвалі суду 15.11.2017, відкрито спрощене позовне провадження в справі. Ухвалою суду від 17.05.2018 справу призначено до розгляду з повідомленням сторін. Проте, станом на 17.05.2018 від відповідача до суду не надано відзиву та жодних пояснень щодо пред'явленого позову. Відповідач по справі своїх заперечень проти позову в установлений судом строк не подав та до суду не з'явився, проживає за адресою: Російська Федерація, у зв'язку з чим суд вважає за необхідне направити окреме доручення до компетентного органу Російської Федерації для вручення матеріалів позовної заяви разом з додатками відповідачу [10].

Також ухвалою Дарницького районного суду міста Києва від 29 травня 2018 року у справі № 753/5663/18 за позовом про стягнення аліментів та додаткових витрат на утримання малолітньої дитини, що постановлена у відкритому судовому засіданні за правилами спрощеного позовного провадження, зупинене провадження до виконання окремого доручення про вручення документів та виконання окремих процесуальних дій відносно відповідача, що проживає за адресою: Республіка Білорусь [11].

Зазначене свідчить про те, що надання правової допомоги у вигляді направлення судового доручення значно ускладнює розгляд справи судом. По-перше, це призведе до збільшення строків розгляду справи, по-друге, це може привести до зупинення провадження по справі.

Отже, на нашу думку, питання пов'язані із зверненням з відповідним судовим дорученням до іноземного суду або іншого компетентного органу іноземної держави, та питання пов'язані із здійсненням перекладу необхідних документів та оплатою перекладу мають вирішуватися виключно у підготовчому провадженні загального позовного провадження цивільного судочинства. Зокрема, суд може за заявою учасника справи, а також з власної ініціативи зупинити провадження у справі у випадку звернення із судовим дорученням про надання правової допомоги, вручення виклику до суду чи інших документів до іноземного суду або іншого компетентного органу іноземної держави (п. 8 ч. 1 ст. 252 ЦПК України). Відповідно у підготовчому судовому засіданні суд має постановити відповідну ухвалу про зупинення провадження у зв'язку із зверненням з відповідним судовим дорученням до іноземного суду або іншого компетентного органу іноземної держави.

До надходження відповіді від іноземного суду або іншого компетентного органу іноземної держави на судове доручення про надання правової допомоги, вручення виклику до суду чи інших документів суд не матиме можливості відновити провадження по справі та перейти до розгляду справи по суті.

Висновки. Підсумовуючи викладене, варто зауважити, що розгляд цивільних справ з іноземним елементом традиційно ускладнює провадження, потребує більше часу та додаткових процедур, які забезпечують ефективний розгляд і вирішення справи судом. Можна зробити висновок про те, справи, в яких необхідним є звернення із судовим дорученням за правовою допомогою до компетентних органів іноземних держав, можуть розглядатися лише у порядку загального позовного провадження з огляду на необхідність проведення підготовчого провадження та неможливістю розгляду у строки, що визначені для спрощеного позовного провадження. У зв'язку з чим, ми пропонуємо внести зміни до статей Цивільного процесуального кодексу України, зокрема, доповнити пунктом 7 частину 4 статті 274 ЦПК України наступним положенням "де є необхідність звернення з відповідним судовим дорученням до іноземного суду або іншого компетентного органу іноземної держави у порядку, встановленому цим Кодексом або міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, відповідно до вимог ст. 498 ЦПК України".

Список використаних джерел:

1. Стратегія реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 рр., схвалена Указом Президента України *[Електронний ресурс]* від 20 травня 2015 р. № 276/2015. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/276/2015.
2. Закон про судоустрій і статус суддів № 1402-VIII *[Електронний ресурс] :* від 02 червня 2016 р. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1402-19.
3. Закон України "Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів" – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2147-19
4. *Ткачук О. С.* Новела процесу – спрощене провадження: правова природа, ознаки, процедура / О. С. Ткачук // Україна на шляху до Європи: Реформа цивільного процесуального законодавства : зб. наук. пр. : Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 7 лип. 2017 р.) / за заг. ред. І. О зарової, Р. Ю. Ханик-Посполітак. – Київ : ВД Дакор, 2017. – С. 185.
5. Table of convention. Mode of access : https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/?cid=17
6. Council Regulation (EC) No 1206/2001 of 28/5/2001 on cooperation between the courts of the Member States in the taking of evidence in civil or com-mercial matters (Evidence Regulation) http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32001R1206.
7. Ухвала Шевченківського районного суду м. Києва №756/24404/18 *[Електронний ресурс]*. – Режим доступу : http://reyestr.court.gov.ua/Review/75605922
8. Ухвала Дніпровського районного суду м. Києва №755/1242/18. *[Електронний ресурс]* : від 13.04.2018– Режим доступу : http://reyestr.court.gov.ua/Review/73404757
9. Ухвала Дніпровського районного суду м. Києва №755/1242/18 *[Електронний ресурс] :* від 21.06.2018. – Режим доступу : http://reyestr.court.gov.ua/Review/74837186
10. Ухвала Солом'янського районного суду м. Києва №760/24615/17 *[Електронний ресурс] :* від 06.06.2018. – Режим доступу : http://reyestr.court.gov.ua/Review/75523576
11. Ухвала Дарницького районного суду м. Києва №753/5663/18 *[Електронний ресурс]* : від 29.05.2018. – Режим доступу : http://reyestr.court.gov.ua/Review/74657969

Надійшла до редколегії 17.09.18

Т. Коротенко, соискатель
Киевский университет права НАН Украины, Киев, Украина

МЕЖДУНАРОДНАЯ СУДЕБНАЯ ПОМОЩЬ В КОНТЕКСТЕ НОВОЙ ДИФФЕРЕНЦИАЦИИ ПРОВЕДЕНИЯ ГРАЖДАНСКОГО СУДОПРОИЗВОДСТВА

Выяснена целесообразность осуществлять рассмотрение гражданских дел, в которых необходимо обращение судебным поручением за правовой помощью в компетентные органы иностранных государств в порядке общего искового производства. Результаты оказания правовой помощи в виде направления судебного поручения значительно усложняет рассмотрение дела судом. Во-первых, это приводит к увеличению сроков рассмотрения дела, во-вторых, может привести к остановке производства по делу. Рассмотрение гражданских дел с иностранным элементом усложняет производство, требует больше времени и дополнительных процедур, обеспечивающих эффективное рассмотрение и разрешение дела судом.

Ключевые слова: упрощенное исковое производство; малозначительные дела; общее исковое производство; гражданские дела, осложненные иностранным элементом; иностранный суд; компетентный орган иностранного государства.

T. Korotenko, PhD Student
Kyiv University of Law National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

INTERNATIONAL LEGAL ASSISTANCE IN THE CONTEXT A NEW DIFFERENTIATION OF PROCEEDINGS IN CIVIL JUSTICE

The purpose of the article is to find out the expediency of reviewing civil cases, in which it is necessary to appeal by a court order for legal assistance to the competent authorities of foreign states, in accordance with the general procedure for the prosecution. Providing legal assistance in the form of sending a court order significantly complicates the consideration of the case by the court. First, this leads to an increase in the timing of the case, and secondly, it can lead to a suspension of the proceedings. Consideration of civil cases with a foreign element complicates the proceedings, requires more time and additional procedures that ensure effective consideration and resolution of the case by the court. Conclusions: Civil cases in which the request for judicial legal assistance to the competent authorities of foreign states is necessary may be considered only in the general proceedings, taking into account the need for preparatory proceedings and the impossibility of considering in the terms specified for simplified proceedings. In connection with this, we propose to amend the articles of the Civil Procedural Code of Ukraine, in particular, to add to Article 274 paragraph 7 (4) of the Civil Procedural Code of Ukraine the following provisions "where it is necessary to apply with a corresponding court order to a foreign court or other competent authority of a foreign state in the procedure established by this Code or an international agreement, the consent of which is binding on the Verkhovna Rada of Ukraine, in accordance with the requirements of Art. 498 of the Civil Procedural Code of Ukraine ".

Key words: simplified procedure; small cases; general action procedure; civil cases with a foreign element; foreign court; competent authority of a foreign state.

УДК 349.6

М. Краснова, д-р юрид. наук, проф.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

НАУКОВО-ПРАВОВІ ПИТАННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ОЦІНЮВАННЯ

Здійснено аналіз правової характеристики екологічного оцінювання як зібраного поняття, у якому відбивається комплекс питань щодо його мети і завдань у межах реалізації екологічної політики та екологічних прав громадян.

Ключові слова: оцінка впливу на довкілля; стратегічна екологічна оцінка; екологічна експертиза; екологічне оцінювання.

Вступ. Сьогоденне прагнення України інтегруватися до європейського простору зумовлює до віднайдення шляхів адаптації національного законодавства до законодавства ЄС, особливо в галузі охорони довкілля, що прямо передбачено загальновідомою Загальнодержавною програмою [1]. Особливістю цього процесу стало внесення змін та доповнень до чинного законодавства положеннями про Оцінку впливу на довкілля (далі – ОВД) та про Стратегічну екологічну оцінку (далі – СЕО), що знайшло свій відбиток у відповідних законах [2]. Запроваджені Конвенцією про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті від 25 лютого 1991 р. [3] (далі – Конвенція ЕКСПО) та Протоколу до неї, ОВД та СЕО передбачають передусім законодавчо визначені типи оціночних процедур публічного характеру, які обов'язково проводяться при: а) плануванні та здійсненні господарської діяльності та при б) виконанні документів державного планування для довкілля. Умовно такі процедури пропонуємо називати *екологічним оцінюванням (курсив – М. К.).*

Актуальність теми дослідження обумовлена важливістю цих процедур, що прямо випливає із положень Закону України "Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року" [4], де серед принципів державної екологічної політики передбачено *врахування екологічних наслідків під час прийняття управлінських рішень, при розробленні документів*, які містять політичні та/або програмні засади державного, галузевого (секторального), регіонального та місцевого розвитку. Особливо таке важливо для реалізації окремих цілей державної екологічної політики, зокрема таких як: поліпшення екологічної ситуації та підвищення рівня екологічної безпеки шляхом запровадження комплексного підходу *до проведення оцінки ризиків;* забезпечення *повного врахування природоохоронних вимог* у процесі відведення земель для розміщення об'єктів промисловості, будівництва, енергетики, транспорту і зв'язку та під час вирішення питань щодо вилучення (викупу), надання, зміни цільового призначення земельних ділянок тощо (ціль 2). З іншого боку, *оцінку впливу програм, планів діяльності на довкілля* визначено одним із інструментів реалізації державної екологічної політики.

Загально-правові вимоги щодо оцінювання впливу діяльності та планів на навколишнє природне середовище на законодавчому рівні мали б відбиватись у рамковому Законі України "Про охорону навколишнього природного середовища" з огляду на те, що цим законом передбачалось більш загальне поняття – *екологічна експертиза,* процедура якої включала означені етапи оцінювання та яка визначалась спеціальним Законом України "Про екологічну експертизу" (1995). Натомість, із прийняттям зазначених вище законів цей закон був невиправдано скасований, так само як і положення про екологічну експертизу виключені із Закону України "Про охорону навколишнього природного середовища", а спеціального розділу, присвяченого питанням ОВД та СЕО, – не включено. Окремі питання оцінки фінансової складової планованої та здійснюваної екологічно значимої діяльності врегульовуються Законом України "Про екологічний аудит" (2001).

Зазначене обумовлює здійснення дослідження юридичної природи цих понять та підтверджує потребу у формуванні в науці екологічного права наукового напряму – екологічного оцінювання, в межах якого можна досліджувати юридичні ознаки та види цього поняття, його мету, завдання, принципи, на яких воно базується, правові засади, характеристику правовідносин, у межах яких воно реалізується, процедури та інше.

Ступінь розробленості проблеми підтверджується проведеними раніше дослідженнями окремих питань екологічного оцінювання, зокрема, В.І. Андрейцевим та Позняк Е.В. щодо правових засад екологічної експертизи, Д.О. Палеховим – щодо правових засад стратегічної екологічної оцінки, Гурською Г.А. – щодо правових засад екологічного аудиту, іншими науковцями – при підготовці відповідних розділів у підручниках, навчальних посібниках тощо. На засадах характеристики наукових підходів та правових основ цього явища запроваджено спецкурс для магістрів спеціалізації "Екологічне і при-

© Краснова М., 2018